

СТАНІСЛАВСЬКЕ СЛОВО

ВИХОДИТЬ ТРИЧІ В ТИЖДЕНЬ

Рік II.

Станиславів, неділя 24 травня 1942.

Ч. 49 (90).

Зелено-Святочні поминки в Станиславові

Український Окружний Комітет у Станиславові подає до відома українського громадянства, що в дни 23 і 24 травня ц. р. відбудеться з нагоди поминок по сл. п. Героях таке святування:

1) в суботу 23 травня ц. р. о 19-їй год. Врочиста Панахида в Катедральному Храмі;

2) в неділю 24 травня ц. р. о год. 12-їй Святочна Академія в світлиці "Сокола" при вул. Губернаторській ч. 22;

3) цього ж дня о год. 14-їй урочистий похід від Катедрального Храму на могили сл. п. Героїв, де буде відслужена Панахида.

Вступ на Академію тільки за перепустками, що їх для уповноважених представників урядів і установ видав Канцелярія Культурно-Освітнього Відділу УОК при вул. Губернаторській ч. 2, I-й поверх.

УОК закликає все українське громадянство взяти масову, організовану частину в свяtkовому поході на могили. З тою метою треба з'явитися о год. 12^ї коло Катедрального Храму, де впорядчики вкажуть учасникам місце зборки. Ніхто з українців-громадян не повинен бути тільки глядачем на хідниках вулиць, але учасником свята, бо тільки цим робом віддав пошану Борцям за найвищі Ідеали Нації.

Станиславів, дия 22 травня 1942 року.

Голова УОК
Проф. М. ЛЕПКИЙ

За останній тиждень

(Огляд важливих подій).

Останній тиждень на східному фронті зазначився двома подіями: 1) непдалою большевицькою офензивою, яка залишається в огні німецької зброї; 2) блискучою німецькою перемогою на Керчі. Воснінні звідомлення з Головної Кватири Фюрера доносять про першу подію вістки, які стверджують знищення поверх пів тисячі большевицьких повзів і автомашин та безмежну кількість вогненного матеріалу в лінії бою і в большевицькому запіллі. Бой, що покінчиться знову соромною невдачею в рога, триває даліше. В міжчасі покінчилася велика офензива Німецької Армії на Керчі. Ось відомок із звідомлення Верховного Командування Німецьких Збройних Сил за 19, V. ц. р.: "Німецькі і румунські відділи збройних сил під начальним проводом генерал-полковника фон Манштайна при співчасті сильних летунських здинань під командою ген.-полк. Лера і барона фон Ріхтгофена. Вони підпомагали безупинно боротьбу сухопутних відділів, розтрощуючи втікаючого ворога і поборюючи його ж летунство. У повітряних боях втратив ворог 323 літаки. На водах півострова німецька авіація затопила 16 кораблів, разом 13.600 брт., один виловлювач мін і 21 чалих прибережних кораблів, 10 дальших кораблів середнього тоннажу сильно пошкоджено бомбами."

Великі успіхи німецької зброї викликають велике затривоження Англії та ЗДПА, які переконуються, що кольос на глиняних ногах не є в силі не то зломити, але й захистити непереможний похід Німеччини до остаточної підгоди.

Вейель про підстави відступу з Бурми

Згідно з однією вісткою з Н. Дельті генерал Вейель, прибувши там заявив, що відступу із Бурми припинив току, що "авглії з уваги на японську небезпеку не можуть уже більше мати контролю над Бентальським заливом". З тієї ж самої причини не могли здергуватися теж Чукінські частини з Лашіо. (тв.)

Зелені Свята — СВЯТО НЕВМИРУЩОСТИ

Коли земля вбірала нові зелені цати, святкуючи своє вічне відродження, виходили наші предки в розвиті луги, ламали кленові віти, рвали соковитий шувар і замаювали свої хати на знак Великого Свята. І вірили вони, що в цей день відродження природи вертаються душі мертвих до своїх давніх домівок, душі всіх, що впали на широких полях від лука, списа, від дикого звіра. Верталися, щоб спільно з живими, іхніми дітьми і нашадками, зустрінути радісне Зелене Свято.

А як над Київом і Галичем знялися золоті бані церков, вірні вразі звіймом священством виходили на могили погиблих і задивлені у височину українського неба молились і згадували за них, що на полі бою поклали свої голови, щоб здобути собі чести, а князеві свої "слави".

Проходили над Україною віки... Шуміли Жовті Води, кривавилося Берестечко, Полтава, тяжко вмірав Іван Гонта на пожариці Гайдамаччини, коротав свої останні роки січовий Кальнишевський на Соловецьких островах... А перед Січовою Пречистою і по затишних деревляніх церковцях так само сходились в Зелені Свята товарищи зброї і близькі, щоб згадати мертвих, які живуть вічно.

І коли сьогодні по двохрічній перерві маємо змогу знову публично святкувати оці багаті в традицію Зелені Свята — склонімо голови перед тіннями тих, що для них Добро України було найвищим наказом; що не вагались віддати своє життя за Волю; що з піснею на устах ішли в бій і гинули для Великої Ідеї.

І виринають перед очима довгі ряди боршв. Маківка, Лисоня, Карпатські Верхи вкриті скромними могилами, що на них видніють прості хрести. А потім... Вітри Революції підняли ще раз маси до Нового Чину. Ціла багата Українська Земля розцвітає жовто-блакитними прапорами. Древній Київ оживав ще раз як столиця Вільної Держави. Виступають стрункі ряди залишених лицарів Нової України. І лістяться пісні.. "сотня поляже, тисяч натомість стане до борти". Та обрій затягають грізні криваві хмарі. Молода Держава мусить жертвувати тисячі своїх найкращих Синів в боротьбі проти червоної і

бліої Москви. Знов нові жертви, нові могили розсіяні по цілій широкій Україні. А коли безвиглядність боротьби притуплювала запал мас — тоді вставали до бою юні і неровнажні, щоби на крутянських полях свою смерть зрушити байдужість інших. І ставали тоді нові лави, а повінь диму і вогню заливалася цілу Україну.

Галицька земля не остає байдужою, спонтанний зрив 1 листопада втягає всіх до боротьби. І знов, як там, переважаючий ворог, і знов нові могили та хрести.

А потім під проводом Головного Отамана злучені одною ідеєю Українській Армії боряться на всіх фронтах. Гарматами греміла Україна, грали коні по трох-колірних прапорах під Київською Думою ішла Українська Армія в очайдущий зимовий похід і стояла в Чотирокутнику Смерті. Безпоком могила укрилася стратована земля. Опадали втомлені руки, що в них не було вже зброї. Та віри в немірущість Нації ніхто не міг захистити.

Не вбила це віри і смерть самого Головного Отамана Симона Петлюри, що на парижській вулиці згинув з руками жида з наказу Червоної Москви, хоч куля, яка прошила серце Вождя, була виміренна проти цілого Українського Народу. І коли Нація прощає своєго вірного Сина, тоді вже Його наступник підняв опущений закостенілою рукою Головного Отамана Прапор Боротьби. І новий Вождь Нації кидас її на нові діла. Наново розгортається боротьба. Ішли й падали на шляху в Золотоверхому Києві сотник Андріх, і Опока, і поет Чупринка. Гідно сповняли свої обовязки на Талицькій землі і Командант Бригади Головінський, і шевський челядник Данилишин і Білас, Пісецький, Любович... Тисячі, десятки й сотні тисяч упало їх, знаних і незнаних героїв Національної Революції, що підтримували негасимий вогонь Холодного Яру, що боронили своїх хат, своєго Поля і своєї волі від ярма колективізації чи то револьвером чи неустрашим словом. Хвильовий, Конинка, Влизко і цілий ряд інших, що гинули в Соловках чи в далекому Сибірі, творили одну велику армію Національної Революції. А по цей бік Збруча заповіялися тюрми і табори карними членами

організацій, що на поклик Вождя високо підносили Революційні Пропори.

І знов, як раніше їх жертву завершила жертва Вождя. В ясне майове полуднє розривається на вулиці Роттердаму ворожа бомба, яка вбиває Полковника Евгена Коновалця. Та не вбиває Революції. Вона виявляється надальше назіть на найбільш відсталих теренах української етнографічної території. А потім довгі місяці підпільною боротьби проти Червоного Наїзника винищують ще раз цвіт Галицької Молоді, яку безпощадно катує відвічний ворог України Москва.

І коли сьогодні ми справляємо поминки по тих, що кровю писали історію наших визвольних змагань — ми мусимо ще вище держати Скривавлені Пропори, ми мусимо ще твердше вірити в Недалеке Завершення Боротьби за Волю. Хай житті Вождів Симона Петлюри і Евгена Коновалця буде нам пріміром, а їх жертва хай суперечить нас в нерозривний моноліт, який знає чого хоче і за що бореться. А коли треба буде підемо всі ще раз у бій поруч героїв Великої Німецької Нації і кровю засвідчимо, що Українська Нація гідна застіти у „народів вольних колі“.

Вшановуючи пам'ять Українських Героїв, клонимо Голови перед новими могилами Героїв Німецької Армії, що їх тепло в свої обійми прийнала Українська Земля, яку ця Армія визволила від марів загибелі. Водночас звертаємося з почуттям глибокої віячності до Особи Великого Фюрера, що почав могутній змаг за світле майбутнє народів Європи та прийняв на Свої дужі плечі важкий тягар боротьби проти всіх темних сил світу.

Німецька надбережна оборона

В звязку зі спробою англійців в останній час висадитись на європейських побережжях, як це мало місце у французькім Бульоні, заявляє восьмий спрямованість Рішер таке: „Ціле надморське побережжя, яке знаходитьсь в німецьких руках є сильно укріплене. Перші роботи над укріпленим почались зараз таки в літі 1940 року. Вже по кількох тижнях підготовчих праць у всіх важких надбережних місцях могли бути установлені також і найтакожі батареї. Одночасно розпочато будову цілої оборонної лінії, якої розмір ще не знав дотепер світ. Будову вели спеціальні відділи, які вже мали добрі досвід з Вестфалії. Німецька оборонна система, яка повстала на протязі 2 років, складається з артилерійської оборони. Також і найтакожі батареї творять опору німецького морського фронту. Вони так осаджені, що опановують ціле побережжя та близькі водні дороги. Позатим німецька оборона розпоряджається легшими і налег-

шими батареями, які мають обороняти перед нагальними ворожими наскоками.

Другий складовий чинник оборони це широка оборонна лінія. Творять її добре замасковані та укріплені гнізда піхоти, становища протилетунської оборони, яка спеціально діється в знаки англійським літакам, які хочуть передистати вглиб краю. Третя частина оборонної системи це рухомі частини, резерви, змоторизовані відділи, які можна скоро перекинути на загрожені місця. Оборону доповнюють дальнє розвідчі служба на морі і повітря, яка внеможливлює якунебудь несподіванку. Розвідчі судна восьмі флоти день і ніч плавають і стережуть берегів. Безпекистано діють також розвідчі літаки.

При такій оборонній системі ворог не має змоги в більшій кількості виладувати свої війська на побережжі. Відповіді можливі є якісні менші десанти, натомість виключені такі, які робили японці в Східній Азії.

ВАРТІСТЬ АЛЯСКИ

Аляска це найдальше на захід висунений півострів Злучених Держав, який відділяє від Росії за 7 мільйонів 200 тисяч кілометрів. Ще при кінці минулого року писалося багато в американській пресі про його стратегічну важість. Один з американських журналістів, який відбув довшу подорожню Алясці так оцінив її восьмє значення. З острова Ату, який належить до Аляски, тільки 710 морських миль до північного кінця японської території. З цього тільки 500 миль на Камчатку. Віддаленість з Нью-Йорку до Токіо через Камчатку на 4 тисячі миль коротше, аж через Сан-Франциско і Гаваї. Аляска є найкоротшою дорогою для постачання восьмого матеріалу з Америки до Советського Союзу. Зі стратегічного боку Аляска має добре положення, як база для повітряних і морських операцій проти східноазійських берегів. Всі ці півострови Аляски могли мати значіння тільки при задержанні оборонно-сполученої лінії Пацифіку Гаваї-Баке Гуам-Філіппіни. Нині справа виглядає зовсім інакше, коли Гуам і Філіппіни випали з американських рук а флоту на Гаваїах сильно здеслатковано. Американці зробили на Алясці

добрий інтерес, бо як відомо, купили її від Росії за 7 мільйонів 200 тисяч доларів в 1867 році. Від того часу Америка вивезла з Аляски сирівців, риби і інших продуктів більше як на 2 мільярди доларів. На самій півночі Аляски, де вона сусідує з Росією є найбагатші на цілу Північну Америку поклади цинку. Крім цього видобувають там мідь, азотон, пілатину і багато інших матеріалів, яких кількість додаджена дотепер науково тільки поверховно. Викрито там теж багаті копалини нафти. Кліматичні відносини Аляски зовсім не такі, як собі це переважно в Америці представляють. Коротке, але гаряче літо дозволяє управляти різною. Дозволяє тут жити, пшеницю, овес, дальше овочі та різноманітні ярина. Цей простір, що перевищує свою поверхню цілу Скандинавію, мігби за обрахунком виживити 15 до 18 мільйонів людей, тоді як теперішнє населення Аляски виносить всього 66 тисяч. Отже Аляска це край майбутності.

Її стратегічне значення всежтаки вимагає від Японії дужкої уваги, хоча нині вона не може відігравати того значення, яке її приписувано передом. Коли ще тихоокеанська стратегічна си-

Японська пересторога для Індійців

Що теркається самої Індії, то японці знову перестерігають індійців. Велика Британія хоче перетворити Індію в боєніце, точніше так само, як в Польщі, Бельгії, Франції та Бельгії. Стверджує це у передовій статті японський щоденник в англійській мові „Джепен Таймс енд Едвертізер“. Англія та Злучені Держави — пише далі той часопис — робили найбільш зусилля, щоб скріпити свої війська в Індії та створити останню твердиню східної Азії проти японської армії. Присутність генерала Вейвелла в Індії аказує виразно на англійській замір підпорядкувати цей край проти його власної волі строгому англійському військовому режимові. (тв.)

Начальний командант Британської Середземноморської флоти відкликається

Як подають урядово в Лондоні за Ройтером, від'їде в короткому часі адмірал сер Андрів Кунінгам, начальний командант середземноморської флоти, в урядовій місії до Вашингтону, адмірал Гервут іменований наслідником Кунінгама, прибув вже до Александриї. (тв.)

„Настрої є розочарувані“ — каже головний сов. старшина.

Советський четар Дмитрій Сумиков з 457-ого стрілецького полку 129-ої гвардійської дивізії, який у цих днів перебіг до півдня і попав у полон, заявив, що настрої в советській армії тепер розочарувані: мужча є зовсім виснажена та збломана первово. Онухи і сліпота стали у висліді минулих важких зимових місяців буденним явищем. (тв.)

Стема Північної Америки буде непорушна, Аляска могла мати першорядне восьмє значення. Всежтаки вона може стати одною великою повітряною базою. І в тому наприкінці будуть тепер там приготування. Також, як ми вже згадували, мають будувати велику дорогу з Злучених Держав на Аляску, яка буде довга на 3.600 км. Всі ці задуми та плани є подиктовані далекосхідними стратегічними комбінаціями, які не мають реального значення, бо вся ініціатива та перемога є по стороні Японії.

ПРОКЛЯТА

Відень, у квітні.

Гріс квітневе сонце і є... зими. З посилого від холоду Каленбергу дує злосливий вітерець, не респектуючи цікавої солом'янки канелюшків та літніх плащників елегантних віденок. Вони плавають та настувають собі плашни на плашні в підсніні гарного ратушу, якого стрункий перистиль малоючи синяє вітер. Там не лише віденки. Ціла тонна різноманітного народу. Довкруги корони поліції, війська, а то й грубі, стальові лінзи, що відгороджують тих набираючих від зеленого парку, по якому швидкають цікаві.

Думаете, що коли вже там поліція, то це якесь темна сирака? Ні, пілківно від і. Набаскіша ріт від сонцем.

Одного квітневого ранку з'явилася десь оголошення, що голосилися статисти до цикрування нової великої фільму „Рен-фільм“ зперед 30-х років про Карла Люгетера „Der Waffengemister“. Хтось так прочитав це оголошення і вістка про це „вантажову“ поштову дійшла до всіх заинтересованих. Були звінки головно студії й ті, що чувають брак чогось такого в карманах. Бен-фільм фільм, а 10 к. денно також вішки не ходить.

Так у назначений день, коли химер-

10-та МУЗА

не сонце, що раз-по-раз виглядало з-за хмар, обіцювало трохи тепла, перед ратушні зачала стягатися тьма-тъменна людей. Крізь зеленіюче кітти низьких верб лунає радісно веселі сміх студенток. Вони, звичайно — з течкою під пахою, без канелюшків, мало претенсій, але свіжі, молоді, мають завжди собі таку масу оновисті:

„Ах, тобі старий дядько! від математики — чудовий! Знаєте: каже мені, що я вмію „ausgezeichnet“ числувати. А я маю „Rechnenschieber“.

„Знаєш, Емілі, тобі ясенький асистент із фізіології мені нині сниться“

„Голодний куні..“ — перебиває канека скада скіху. Нашнотки цікаво заглядають на тректих від холоду людей перед ратушею. С там старенькі, сині бабці в плащиках із турецької вінни, с типи німецьких господинь з-під знаку трьох K (Küche, Kinder, Kirche), що до статистування не забули кати й „Einkaufstasche“, бо по сківчеві сітлині треба буде піти за покупки. Знайдуться й родинки: тато в кисливському одязі з невідступною лулькою в зубах, мама, що не зважаючи на своїх 60 років іде з духом часу й на дітей якийсь новотливі до гори задерти канелюшок, і синок, чи донечка, які щокицими червонить уста, бож

прецінь може вийти на фільмі! Не браке і справді елегантних, пудрою на чоколадово опалених дівчат із довгими вілами (чи вони правдиві?), в гарних костюмах та лисах, що будуть завжди перші вхатися до обективу. Вони єди прийшли „для мистецтва“, бо їх місце є фільм. Може саме Великий Нан Режисер зверне на них увагу?

Збоку з'явлюється кілька десетів давніх австрійських поліціїв у чорно-червоних чаках. Усім приємно згадати давні, ці-карські часи, коли Віденсь був другим Парижем. Старі флагматики, що виглядають на університетських професорів, непорушно обсервують оточення.

Але пронозливі студенти найшли вхід у неізличні подвір'я ратушу, де зібралися уже більше людей. Багатьох посідало де хто міг, та зайдають свій спіданик. Віденсь, це спеціальний народ, який усюди, чи то в опері, театрі, каварні, чи на сходинах, витягає „від час антракту“ з кінеші „вінерниці“ або канапку з вужениною і заїдає. Це одна з тих небагатьох речей, чого ми — східні народи — не повинні вчитися від „культурного заходу“.

Крізь вузькі двері пропускається поодинокий тих, що вчора зголосилися у велику залю. Вона пуста, хоча в ній багато людей. Стрункі стовни підтримують склепіння, коловорів вітражі,

притиснені чорним папером. Лише коли примкнуті очі можна собі увійти барвисте світло. Над довгими столами букви азбуки.

Направо жінки, налево мужчины — кожний голосить свою присутність. Рух, гамір, трохи крику тих, що керують цією тисячоголовою товгою.

„Приймати всіх!“ — дала приказ якась грубава фільмова риба в чорному оксамитному капелюсі.

Записуються ті, що сьогодні ледве вперше прийшли. Крізь другі вузькі двері пропускають нас перед ратушу на ті самі високі сходи, де сонце вдає.

Чотири рефлектори згори дивляться безвиразними очима на товну. Їх не є новина. Над ними балансює біла кулька мікрофону. Біла тих стас Великий Чоловік у теплому весняному вальто з настравленням воміром, у м'якому капелюсі та з цигаркою в золотих зубах. Так саме кожний собі його представлив, цього пана, що керує тисячами людей та мільйонами — Віллі Фореста, одного з найкращих німецьких режисерів, творця „Оперети“, „Баль в опері“, „Віденської Крові“ та ін. Його уста рухаються, а круглий бачник мегафону гуде в людську масу.

„Поліціїв прошу направо... Так, — тепер, мої панство всі дивимося доГори, на ратуш, а поліції будуть ро-

Звідомлення Верховної Команди

З Головою Національного Фюрера 22 травня 1942 р.

Верховна Команда Збройних Сил повідомляє:

Велика сонетська операція в районі Харкова, що почалася два 12 травня і була проведена 20-ма стрілецькими дивізіями, 3-ма дивізіями кінноти, та 15-ма панцерними бригадами, залишилася без результату з дуже тежкими кризовими та матеріальними втратами для ворога. Німецька протифеєнзива, що почалася два 17-го травня, проведена була в напрямі найсильнішої ворожої операційної групи і перетягла ІІ лінію постачання. Від двох днів німецькі й румунські та надирські війська, при підтримці великих сил повітряної зброї, перейшли на цілому фронті з дотеперішньої оборонної позиції до концептивного противаступу.

В районі на південний схід від Іванівського озера продовжував ворог свої вторгні атаки без пікного успіху та з дуже тежкими для себе втратами. При тому місці власні з'єднання ловецьких і бойових літаків завдали ворогові великих шкод на полю бою та в запідлі. Одну сонетську групу, відтату від її власних сполучень, ми в кілька днів знищили.

В Лівадії провели ми успішно місцеву атаку німецьких і фінляндських військ.

У часі між 14 і 21 травня втратила сонетська повітряна сила 452 літаки. В тому самому часі втратили ми на східному фронті власних 45 літаків. Летунський полк ч. 6 добув дні 22-го травня свою 200-ту повітряну перемогу.

В Північній Африці відбили ми вигад британських розвідувальних сил. Німецькі ловецькі літаки знищили в північній 10 ворожих літаків.

Воєнно-морські британські літаки загинули останньої ночі в німецькі затоки та в південно-німецькі райони, не скидаючи при тому бомб.

Замість 1942 щойно 1943

Як повідомлять з Вашингтону, летунська промисловість Злучених Держав подала до відома, що замовлені урядом на 1942-ий рік літаки можуть бути доставлені щойно в 1943-ому році. (тн.)

МАЄМО ОФІЦІЙНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

Головний Відділ Наук Навчання в Кракові допустив рецензією від 18 березня 1942 р. ч. 1722 № 42 У ЗД як одинокий, дозволений правопис, університет професором краківського університету, іменем мовознавцем Др. Зінинським.

Це вже нарешті скінчилася правописний хаос, оскільки, звісно, громадянство вінчить добру волю й примітивну дисципліну, установи, школи, часописи й журнали перестануть бути мудріші, ніж величі мовознавці — і скотятимуть писати однозначно Скінчиться (покищо, звісно), гомеричні бої за апостроф, що нагадують подібні давні за "Йор", "Гр".

Правда, покінчення тих "контроверсій" властиво на основі обов'язкового правопису не конче обов'язкове, бо сам автор — упорядник правопису не ставив на рішучому, безнастережному становищі у деяких правописних питаннях. Таких важливих, невирішених, що найповішому правопису справа є дзві. Одна — це апостроф. Сам Др. Зінинський залишає його в двох випадках: а) по приrostках (префіксах), зачікнені на приголосіску для зачіканення їх твердої вимови перед я, є, ю: ад'ютант, ін'екція, з'ява. Перед "Г" зовсім війний апостроф, бо "Г" не маєши попередньої приголосісви; б) залишає Др. Зінинський апостроф в чужих словах романського і ірландського походження по приростках "Д", "О": в прізвищах: д'Алембер, О'Коннел і т. д.

Однак те правописне правило для апострофа подає автор у формі не обов'язкового правила, а в формі зауважі і поради!

У більш обов'язковій, категоричній формі подає на початку цього параграфу відомі нам усі правила: писати апостроф по губах, по рі по інших приголосісках перед поточними я, є, ю, я.

Отже вислід: обов'язує апостроф так, як обов'язував на основі постанов Катеринської Академії Наук в 1929 р., як за тим побивалася львівська група україністів. Може одинак, хто хоче, іти за зауважою й порадою Др. Зінинського. Я піду поки що за зауважовою. Значить питання має дзві розвідки!"

Тому, що ми два роки вивчали (і то спершу!) большевицько-советський правопис найновішої сталінсько-російської редакції, а тепер вертаємося до українського, ухваленого всіма найважливішими вченими мовознавцями східно-і західно-українськими в 1929 р. — я хочу в цій статті звернути увагу читачів тільки на такі найважливіші правописні питання, що рівняться від вивченого нами большевицько-російсько-українського правопису.

Треба нам їх основніше вивчити, за своїми. Знову з'явилася в нашій абетці прогана буква й звук "г". В прізвищах їх і чужих, у деяких загальніх іменниках (їх у літературній мові дуже мало, окрім двадцяти (треба писати й вимовляти "Г" Гета, Гуно, Герліба, Грунг і т. д.)) 2) В відміні іменників жіночих, зачікнених на дзві приголосі

зесівки, треба в родовику однини писати й вимовляти "І" — радості. Але не давати цього "І" в інших відмінках!

Таке саме є пять іменників жіночої відміні на одну приголосіску зберігають це давнє закінчення "І" любові, крові, осені, (таке саме прислівника форма весни), соли, Русл. В інших відмінках і відмінах іменників обов'язують ті самі правила, що ми їх знаємо з недавніх часів і шкільного навчання в десьтирічках.

3. Немає якої різниці теж у правописі прикметника. Одне тільки поширює найновіший офіційний правопис — ідути тут цілком за академічним правописом 1929 р. — а саме: дає більше право горожанства як і відміні при-

метників. Тому признає більш літературними формами: народній, східній, західній (хоча й тверді — не виклати!).

4. В займеннику "весь" тепер писатимемо віесь, або увесь. Все інше — без візін.

5. Члівінники слід нам писати так, як в останніх часах, бо в них большевики вічного не змінили в порівненні з правописом 1929 р. (Заважу, що цей правопис треба нам знати! Його надрукував академік Воянк у Львові в 1929 р.).

6. Мусимо привчитися (ми забули про те в большевицькій школі) знову писати займенники, складені з початковим "І" з рискою і без переміни "І" на "С", перед наступним "І" з-під, з-над і т. д.

Проф. Юліан Чайковський.

Засадім городиною кожний клаптик землі

Нарікаємо, що у нас мало землі, немає на чому господарювати. Розгляньмося краще довкруги себе, та шукаймо цього землі там, де його досі не було.

Майже немає такого навіть маленького господарства, де використано кожну п'ядь землі.

Скільки грядок можна закласти на неужитках в кожній громаді. При співпраці господинь зорганізованих в "Секціях господинь" при кружках "Сільського Господаря" проведено досліди з такими спільними городами в деяких селах.

Під сучасну пору не можемо уявити собі відживлення села без городини. Чи ж вистачає нам збіжжя та бараболі аж настільки, щоб ми могли без городини обйтися? Страви з городини найздоровіші та найдешевіші, а городина споживана сирою, навіть без ніяких домішок, це здоров'я людини. Чому сільська дитина жадна тої морковки, редкі, солодкового горошку, каліреї, якої мусить шукати по чужих городах? Її власна мати не має зрозуміння, ані охоти управляти хоч би тільки для власного вжитку різноманітні городини. Мушу сказати, що городина, яку досі управлюють господині, не так в ярінних городах, як в полі себто: капуста, буряк, зимові відмінні гороху чи фасолі не вистачають. Кожна городина має інші складники корисні для здоров'я. Наприклад: зелена городина, як шпінат, всі відмінні салат, кучерява капуста є здорові, бо крім вітамінів мають вони особливо багато заліза, потрібного

для крові (шпінат 3,35 проц., салата 5,31 проц.).

У цьому році докладім старань, щоб ми на спрощеніх відповідно неужитках закладали грядки та обсадили їх всіма родами городини. Весна спізнюється, є час постаратися насіння. Воно є в наших селах та містечках. Вимінююмо взаємно між собою ці насіння та засіваймо, чи садім крім капусти та буряка: моркву, петрушку, салери, пори, щавій, кріп, каларіп, кучеряву червону капусту, каліфіору, помідори (баклажани), огірки, салату, редьку місячну, редьку білу і чорну зимову, цибулю, часник, цукровий горох, шпарагову фасолю та зимові відмінні гороху та фасолі. Якщо при цьому подбасмо про ревінь (рабарбар) та ягідні кущі, то вже в часім літом зможемо відживити рідно при тяжкому переднівку.

Подяка.

Невмілма смерть забрала нам Нашу Найдорожчу Дружину і Маму. 21. IV. 1942 важким горем прибиті склалимо подяку в першу чергу Всев. О. Шамбелинові і Порохові за потіху і матеріальну поміч та відпровадження тлінних останків на місце вічного спочинку. Дальше дякуємо О. Проф. Вальницькому і О. Надраді, О. Віндр. Вапровичу, О. Проф. Слезюкові, О. Бурнадові, О. Іващенко, О. Судакові і О. Остафієві за вілправлені Служби Божі та за панаходу в панетері похорону і за відпровадження тлінних останків на місце вічного спочинку. Дякуємо також п. Флісові і Товаришам, що своїм гарним співом звеличили цей сумний обряд. Наконець дякуємо всім знайомим і всім тим, що взяли участь в цім сумнім обряді.

Іван Дувірак з дітьми

казувала рука в такт мегафонові — "там замало людей"...

Але ніхто не спішився, бо з правої сторони дув звінний вітер. А ми — змерли. Вкінці кількох старших посвятилося для егоїстичної молоді й потяглося на брове крило.

"Так, знаменито" — смарував її режисер — "але... може ще та вані з жовтою торбинкою там підсунеться... так, тепер уже добре..." хоча цілком не було добре, але режисери за життя навінні йти до неба за свою світу терпливість).

"А тепер, мої панетво, на середній вежі покажеться чорна корогва, а ви настіле там поважно дивитися а потім... а потім скинути кавалюхи... ну так, очевидно пані ні... А ну, прошу спробувати. Так, добре... а потім дивитися в землю... Але поочекаймо хвилини на сонце..."

Всі очі відноситься на сонце, але вони сковалося за темну хмару й ані не думав показуватись. А ми вже маємо фільму по вуха...

Буда нас пачка — українців. Як усюди, де лих є якийсь заробіток. Із земна збільшила в купку, а з будів зачали бавитися коштом близініх.

Ось якесь елегантна дама з бурачковим волоссям. Також оригінальний густ! А он там зникає в болгарка

(чому воїн так малоються?). Форстові готов іще вдатися цей фільм, бо... ми статистуємо. Певне ще будуть дві Überstund' до 4-ої. 4 м. більше, але я же не витримаю.

Пам'ятаю ще, як чудово було того літа на Rosenhügel при накручуванні "Heimker'y"? Трава по коліна, сонце, тепло... — пригадую собі давніше віденці-українці, а то "тепло" з таким особливим натиском!

"Я я любив ту гарну площа перед ратушем, так її тепер ненавіджу" — каже хтось.

"Мамо, кашки дай мені, що зварила на воді" — затягнула мама Ірци, пупілька медиків, смішино дитячим голоском.

"Мамо, гаму дай, дай, дай..." — ой, справді їсти хочеться. І ніт уже не чую; і шия болить:

Та ді?
Але!
А я?
Та так!
Гм...

Віо сива! — пригадався давній жарт. І ще не раздивилися ми вгору, підіймали кавалюхи, виждали сонце... Врешті прийшла виплата. "Überstunden" начасті не було. Швидко і справно діставши кожний почерг своїх гірко запрацьованих 10 м. Але отримали ми цілковито симпатію для 10-ї Музи.

Ще дещо цікавого.
До 1000 людей дістало по 10 м — разом 10.000 м; а скільки взала обслуга, актори, режисери, автори? ! а скільки коштували лаштунки?! Один фільм! Шо проце й казати.

У нас також було і з кількох режисерів. Володимир Біберович та Авраменко накручували в Америці побутові й історичні фільми. Дорош пробував цього у Львові і їздив по таборах КВОМ-у та фільмував таборове життя.

Але чи хтось у нас має фонди на те, щоб накручувати фільми? А чи може бути краща пропаганда, як на фільмовій стрічці післати чужинцям перед очі свою землю, свої ліси, гори, небо, людей, історію? Це їх напевно більше заинтересує, як слова, або письмо.

Тому треба поширювати думки про те, що громадянство повинно створит

Український Центральний Комітет — ВІДДІЛ
Культурної праці

ІНСТИТУТ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТИ

в Станиславові

Організація і веде:

I. Хори: а) мішаний, б) чоловічий, в) жіночий, г) дитячий, д) реверсарі: а) чоловічі, б) жіночі.

II. Оркестри: а) симфонічну, б) духову, в) струнну, г) народних інструментів.

III. Гуртки: 1. драматичні: а) старших, б) малих форм, в) дитячі. 2. народних танців: а) старших, б) дитячі. 3. образотворчі і пластичні (для старших). 4. ручних робіт і моделювання (для дітей).

IV. Студії: 1. драматичну і живого слова. 2. ритміки і танку (старших і дітей). 3. пластичного і прикладного мистецтва.

V. Заочні курси: (заступування) всіх родів мистецтва то є: театральні, діягентури, прикладного мистецтва.

VI. Театри: а) кукол, б) малих форм, в) дитячий.

VII. Концертне бюро: для організації виступів професійних естрадних виконавців.

VIII. Клуб для активних членів мистецтва з читальню та фаховою бібліотекою а усіх ділників і жанрів мистецтва.

Про пам'яті фахові курси по всіх видах мистецтва повідомляться окремим оголошенням.

Всім, кому не байдужа справа розвитку українського мистецтва, хто розуміє його велике значення, хто хоче привчинитися до арушень з застою мистецького життя нашого міста, і там самим, хто бажає творчо співпрацювати в потрімусь з навівніми гуртами, треба не зволікати, аголосити свою участі в секретаріаті інституту Народної Творчості в Станиславові, пл. Горст Вессель 4, тел. 13-62, в год. від 8—16.

(1-3) ДИРЕКЦІЯ І. Н. Т.

НОВИНКИ

24

ТРАВНЯ

1942

СЬОГОДНІ —
НЕДІЛЯ: Сон, св. Духа
ЗАВТРА —
ПОНЕДІЛКОК: Пр. Тройці.
ПІСЛІЗАВТРА —
ВІВТОРОК: Гликерій мч.

Пам'яті Кобилянської і Пачковського. Святочні сходини для вшанування пам'яті Ольги Кобилянської і Василя Пачковського відбулись 3 травня ц. р. у світлиці УОК, в програму яких увійшли реферат про Кобилянську, виголошений проф. Ю. Чайківським та реферат про В. Пачковського, виголошений дар. І. Ставничим. Святочні сходини закінчилися рецитаціями п. п. І. Чепигівної і Т. Ліськевича.

Заходом Українського Окружного Комітету в Станиславові (культурно-освітній реферат) намічено на місяць травень цілій ряд популярно-наукових видавництв на такі теми: 1) Важливі питання із сучасної соціології — д-р Княжинський. 2) Боротьба з інфекційними недугами (при сімейних образах) — д-р Хмілевський. 3) Політична і Господарська криза сучасної Англії — проф. Каменецький. 4) Національно-соціалістичне виховання в сучасній Німеччині — д-р Рибчин. 5) Сучасна Великонімеччина — д-р Яшан.

1-е травня у Станиславові. З народи державного травневого свята відбулась в катедральному храмі 2-го травня ц. р. Архієрейська Служба Божа на інтенцію перемоги Німеччини та І союзників над большевізмом. Українське громадянство явилося численно на урочистість. Архієрейську Службу Божу відправив преосв. Кир Йоан, а провівши виголосив о. Микитюк.

Хорова капела „Думка“. Городами Станиславова стала тепер Українська Хорова Капела „Думка“, яка своїми виступами у Станиславові 18 і 19

квітня ц. р. від проводом композитора й диригента д-ра Колеси, започаткувала своє турне во важливих містах Галичини, аж до Львова включно. Своїми виступами станиславівська „Думка“ придбала собі загальне признання та презентувала себе як справді один з найкращих хорів у краю.

Переселення дітей. Як довідуюмося від референта шкільного віддлу при УОК в Станиславові, від 24 квітня до 10 травня ц. р. переселено з Богородчанського повіту до Бучача 581 дітей, а з повіту Солотвина до Копичинець 441. Дітей розміщено в багатьох господарів, які заопікувались ними мов рідними.

Акція доживлювання. Відділ Суспільної Опіки при УОК у Станиславові віддавна веде широку акцію у справі доживлювання в цілій округі. В місті Станиславові зарганізовано 3 кухні, в яких видають 560 обідів, з того 300 даром — 200 для бідніших учнів і учениць і 260 платних. По таких повітах як Богородчані, Ляхівці, Надвірна, Солотвина, Галич, Делятин, є 50 народних кухонь. Крім цього зарганізовано такі кухні по селах станиславівської округи.

Упорядкування міста. Міська управа виявилася за упорядкування міста. В першу чергу очищено вулиці з усіх большевицьких пам'яток, які залишилися були як наявний доказ недостачі смаку й примітивних засад естетики. При тому щезають і старі дряхлі доми та всікі жідівські камини, а головно в Ринку, що розкинулося й не відповідає гігієнічним вимогам. Небаром почнуться роботи в міському парку, щоб змінити його теперішнє обличчя. Також відано зазив до управ камини щодо прикраси квітами, н-прави фасадів впорядкування цвітників-городів.

Назаагал Станиславів має статися архівом містом щодо свого вигляду та має бути цим приміром для інших міст у Галичині.

Щеплення проти віспи. В міській амбулаторії при вул. Франка ч. 6 (Дім Пожежної Охорони), почавши від двох 15-го ц. м. щоденно, крім неділь, субот та державних свят, відбувається щеплення проти віспи.

Село власитовуве весілля вчитель. (Д). Знаємо, що багато свідомих українців-наддіїпринців, з вибухом війни, скривалося, щоб узвільнитися від большевиків, які тягнули всіх за собою і під карою смерті не дозволяли залишитися в Галичині. Та багато таки залишилося, хоча знали, що їм грозить. Деякі сьогодні працюють з великим успіхом і вдоволеним особистим на різних посадах. От напр. в галицькому повіті, в селі Шідшу міявиці працює учителька-наддіїпринцка. Вона працює з великою посвятою, тому їй заснула собі справжню відчиність села. Виявом того було весілля (вона вийшла заміж за місцевого інтелігента), яке власнувало їй своїм коштом, обдаровуючи молоду пару всяким добром, так що ті, що були на тому весіллю, не можуть про це наректи відатись. Як бачимо, для цієї молодої вчительки-наддіїпринцки праця вчителя є почесною працею, тим чо вона потрапила зднати собі не тільки серця дітей, але й усіх селян. (В. П.)

Відповідальний редактор:
Дмитро Греголинський.

Видавництво: Українське Видавництво часописів і журналів для Дистрикту Галичини Львів. — Редакція: Станиславів, вул. Лесі Українки ч. 34, тел. ч. 16-53. Адміністрація й експедиція: Станиславів, вул. Адольфа Гітлера ч. 19, тел. ч. 15-63.

КНИГОВОДИ

з новими кваліфікаціями і з практикою, тільки першорядні сили для яких діцинальна система не буде спрощати трудності, будуть прийняті на працю в

Народній Торгівлі
на догідних умовах. Згодом
наваження працю в життєвому
надсилати на адресу

НАРОДНА ТОРГІВЛЯ
Львів, вул. Музейна ч. 10.

ПОВІДОМЛЕННЯ

УПРАВА НАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ
В СТАНІСЛАВОВІ
повідомляє, що з днем 29-го квітня 1942 року

перенесла
свої бюро з вул. Вірменської ч. 14
до нового приміщення при вул.
ГУБЕРНАТОРСЬКІЙ ч. 2, 1 п.
(був. домівка філії Т-ва „Просвіта“)
ч. тел. залишається 15-35
пошт. скр. 54. 594 (1 2)

купуємо всікі книжки у мовах
українські, польські, німецькі
і іншіх

„УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ“
М. Самонерський
Станиславів, вул. Адольфа Гітлера ч. 19.

оголошення
ЛЯШКЕВИЧ ВОЛОДИМИР
лікар —
ординув щоленно
в Отинії, вул. Шевченка ч. 50.

— УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР ім. ІВАНА ФРАНКА —

площа Горст Вессель 3

Неділя 24. травня 1942
год. 19

Понеділок 25. травня 1942
год. 13 і 19

САГАЙДАЧНИЙ

Трагедія на 3 дії — В. Пачковського

Режисер: Я. ГЕЛІС — Діягент: І. НЕДІЛЬСЬКИЙ — Декоратор: О. ДИКІЙ

Білети вечірні: 2—7 зол., ранкові: 1—5 зол. квиток на вхід до театру щоденно від години 10—14 та 16—19.
Для вільзовників 20 зол. квиток.

УВАГА!

АПТЕКИ І ДРОГЕРІЇ

Виключну продаж в округах:
Станиславів, Бережани, Калуш,
Коломия і Чортків

плястра до ран „CELLO-PLAST“

переняла фірма: І. РУДАКЕВИЧ Заст. Хем. і Фарм. Фабрик
СТАНІСЛАВІВ, вул. Г. ГЕРІНГА ч. 77.

Жадайте оферти!

ПОВЯЗКИ-ПОДІЧЕК-САНІР

вул. Огородова 11. — ч. тел. 91.

СПЕЦІЯЛЬНІ ПОВЯЗКИ

на прозуки та
наси проти обниж-
ження жодука, ки-
шок і матиці, окремі
наси на час тиж-
ді, горести проти скри-
влення хребта.

ВІСИЛАСТЬСЯ ПОШТОЮ.

ЯСНОВИД МАМОТ,

мистець у проповідні життєвих ви-
падків, дає
консультація — поради в різних справах.
Особисто приймає згодини. Поштою, за
запискою: подати дату уродження і пі-
внання. Квартиро — чотирьо. Адреса: Краків,
площа А. Гітлера ч. 44/5. Ш. нов.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляю Шан. Громадянство
Станиславівщини, що я переніс

КРАМНИЦЮ

ГАЛАНТЕРІЙНИХ ТОВАРІВ

з вулиці Ринок ч. 2.
на площу Горст Вессель ч. 1.
(б. площа Міцкевича)

ІВАН ПРОТАС

При цій нагоді поручаю
ласкаво різного рода
шапки, мазепинки тощо.